

LES NECESSITATS D'OCI I TEMPS LLIURE AL POBLAT DE SIFOE, GÀMBIA

THE NEED FOR LEISURE AND FREE TIME IN THE VILLAGE OF SIFOE, GAMBIA

Maria Sau Roca, Universitat de Girona.

Resum

El present article té com objectiu conèixer l'oci i el temps lliure dels infants de les zones rurals de Gàmbia. La recerca se centra en conèixer l'ús de l'oci i el temps lliure dels infants d'entre 9-12 anys d'un poblat, Sifoe, així com valorar les necessitats que els infants gaudeixin de temps lliure segons diferents perspectives professionals. Per tal de detectar aquestes necessitats la metodologia desenvolupada a la recerca ha estat de tipus mixt. S'ha realitzat un qüestionari on van participar un total de 76 infants, tots ells residents de Sifoe i 8 entrevistes que s'han elaborat tenint en compte la perspectiva de diferents professionals que treballen amb els infants de Sifoe i d'altres que estan dins d'ONG's. A partir d'aquests resultats s'observa com l'educació en el lleure o la utilització del joc com a eina d'aprenentatge és pràcticament inexistent ja que gran part dels infants dedica el seu temps en treballs no remunerats, especialment les noies que no tenen les mateixes oportunitats que els nois. ONG's com Somara i Daughters of Gambia estan duent a terme una intervenció socioeducativa enfocada a reduir la desigualtat de gènere en l'àmbit esportiu i a l'hora estan promovent l'oferta d'oci i temps lliure a les zones rurals de Gàmbia.

Paraules clau: Infants, Lleure, Temps lliure, Esport, Gàmbia, Sifoe.

Abstract

The purpose of this article is to know the leisure and free time of children in rural Gambia. The research focuses on knowing the use of leisure and free time of children between 9-12 years of a village, Sifoe, as well as analysing the needs of children to enjoy free time according to different professional perspectives. In order to detect these needs the methodology developed in the research has been of a mixed type. A questionnaire was carried out, with a total of 76 children, all of them resident of Sifoe, and 8 interviews that took place taking into account the perspective of different professionals who work with the children of Sifoe and others that are inside of ONG's. Based on these results, it is observed that education at leisure or the use of the game as a learning tool is virtually non-existent, since most children spend their time in unpaid work, especially girls who do not have the same opportunities as boys. ONG's such as Somara and Daughters of Gambia are conducting a socio-educational intervention focused on reducing gender inequality in the sports field and at the same time promoting leisure and recreation in rural Gambia.

Keywords: Children, Leisure, Free time, Sport, Gambia, Sifoe.

1. INTRODUCCIÓ

L'educació en el lleure o la utilització del joc com a eina educativa en els infants són importants a l'hora que aquests puguin desenvolupar habilitats socials, hàbits saludables, valors i principis. A més, contribueixen a crear una societat més igualitària, activa, solidària i inclusiva.

Actualment a Gàmbia hi ha una necessitat real en relació a l'oferta d'activitats d'oci i temps lliure. L'escassa documentació teòrica que hi ha en relació aquest àmbit evidencia les carències existents en el país.

En aquesta línia, l'objectiu principal del treball és conèixer l'oci i el temps lliure dels infants de les zones rurals de Gàmbia. Els objectius específics són:

OB1. Conèixer l'ús de l'oci i el temps lliure dels infants d'entre 9-12 anys de Sifoe.

OB2. Valorar les necessitats que els infants gaudeixin de temps lliure segons diferents perspectives.

L'article en qüestió parteix d'un marc teòric on s'hi destaquen conceptes que pretenen facilitar la globalitat de l'article, com ara dades de context de Gàmbia, els infants i l'ús del temps lliure, l'oci i el temps lliure a Gàmbia, la desigualtat de gènere en l'esport i projectes de lleure a Gàmbia. Més endavant, es concreta la recerca realitzada a partir de la realització d'un qüestionari dirigit a infants d'entre 9-12 anys i entrevistes a diferents professionals, els quals treballen i estan en contacte amb els infants. Seguidament, es presenten els resultats dels qüestionaris i les diferents perspectives i aportacions extretes de les entrevistes. Finalment, es detallen les discussions i conclusions en les quals s'han pogut arribar un cop finalitzada la recerca.

2. MARC TEÒRIC

Dades de context de Gàmbia

Gàmbia és una república de l'Àfrica Continental que té com a capital Banjul. Segons les dades del Banc Mundial (2017) té una població de 2.100.568 habitants. La llengua oficial és l'anglesa seguit del Mandinka, Fula, Wolof i Jola.

D'altra banda, Gàmbia és un dels països més pobres del món. Respecte a l'Índex de Desenvolupament Humà (IDH) es troba entre aquells considerats més baixos ocupant el lloc 174 de 189 (PNUD, 2018 p.22). L'economia de Gàmbia està poc diversificada, aquesta gira entorn l'agricultura, seguit del comerç i el turisme amb un nivell de mà d'obra elevat. Aquest país està en via de desenvolupament i per tant, acull favorablement el suport d'organitzacions no governamentals (ONG). En aquesta línia, les ONG presten especial atenció a les desigualtats en relació a l'educació i la salut, el gènere, l'educació femenina i l'apoderament econòmic per tal d'aconseguir igualtat de gènere i abolir la pobresa.

En l'última dècada, segons Jones i Chant (2009) hi ha hagut reformes institucionals considerables com l'ampliació d'accions polítiques dirigides als joves per abarcar i tenir en compte les seves necessitats, especialment les de les dones i els infants. "The Gambia National Development Plan" (2018-2021) contempla implementar projectes i programes que puguin garantir l'accés als serveis bàsics de salut, educació, alimentació i habitatge, que permeti aprofitar el potencial de les dones i els joves. No obstant això, hi ha un baix nivell d'escolarització, tal com esmenta Foltz i Gajigo (2012), aquesta és molt limitada a totes les zones del país. El finançament per l'educació és considerat crític per molts joves. El treball infantil és l'única forma que tenen per accedir a l'educació i poder fer front als costos educatius: preus dels uniformes, llibres d'exercicis i material escolar en general.

Els infants i l'ús del temps lliure

Segons Jones i Chant (2009) els joves amb baixos ingressos a Gàmbia estan involucrats a diferents activitats de treball en una edat molt precoç d'entre 7 i 8 anys mentre estudien a l'escola primària o acaben d'ingressar a l'escola secundària. Gairebé tots els infants comencen a participar en treballs no remunerats realitzant tasques domèstiques i ajudant amb l'agricultura familiar. A més, la mostra d'aquest estudi, informa que més de la meitat de participants els quals tenen entre 11 i 12 anys han realitzat treballs remunerats a temps parcial com ara: serveis personals per a compte pròpia, petites feines, venda ambulat, entre altres. Aquest treball remunerat implica entre 1-2 hores d'activitat un cop

finalitzen l'escola i durant els caps de setmana, a part de les tasques que fan no remunerades.

Aquesta participació en el treball els hi resta temps d'estudi, especialment a les dones. Segons dades oficials del Govern de Gàmbia (GOTG) (2000) les noies passen més de 4h al dia treballant sense remuneració en tasques domèstiques com netejar, rentar la roba, cosir, cuinar, cuidar als germans petits, a més de realitzar un treball remunerat. Tal com esmenta Alberdi i Rodríguez (2012) les dones desenvolupen un 80% de treballs no remunerats, tasques domèstiques com recollir llenya, buscar aigua, preparar el menjar i les compres necessàries de la casa. El Banc Mundial denuncia el fet que aquestes dones representin gairebé el 70% de la mà d'obra en el sector agrícola. Conseqüentment aquestes tenen manca de temps d'estudi, descans, temps lliure i joc. Es considera que el treball domèstic és fonamentalment un treball de dones, se'ls hi assignen responsabilitats importants i que requereixen molt de temps. Existeix la creença que les dones han de ser les principals responsables de casa per davant de tot.

Abdourahman (2010) destaca la importància de conèixer l'ús del temps lliure de les persones per comprendre quant de temps inverteixen en les activitats diàries i entendre el comportament humà i l'estil de vida d'aquests. El temps es pot convertir en diners, béns i serveis a través del treball i l'oci.

L'oci i el temps lliure a Gàmbia

Actualment hi ha poques recerques acadèmiques en relació a l'oci i temps lliure a Àfrica. El concepte d'oci africà ha variat àmpliament en el temps i l'espai. La reconstrucció d'aquest és difícil, ja que no figura explícitament en estudis.

Segons Ambler i Akyeampong (2002), la victòria per part dels "Senegals Lion" sobre els francesos a la Copa del Món de futbol l'any 2002 va portar vida lúdica als africans. A partir d'aquí, el futbol va extrapolar-se al carrer, a la platja i barris. Per a milers de seguidors i jugadors amateurs, el futbol representa clarament plaer i passió.

Els esports predominants a Àfrica, segons el Ministeri de Joventut i Esports (2010) són el futbol, l'atletisme i la lluita lliure, la qual és una de les tradicions

guerreres més importants i un esport combatiu clarament enfocat pels homes. En l'àrea de les competicions nacionals regulars, només el futbol i l'atletisme tenen competicions anuals establertes i estructurades.

La construcció de l'oci és condicionat per diferents variables: els participants, llocs i espais, provisions i polítiques. L'accés diferencial a recursos clau com el temps, espai i diners determinen l'elecció i consum d'oci. Les distincions de classe reproduïxen l'accés desigual a l'oci. Tal com esmenta el Ministeri de Joventut i Esports (2010), no existeix una institució que ofereixi cursos de formació per administracions esportives, tècniques, fisioterapèutiques i entrenadors, ni programes regulars de formació per millorar el desenvolupament dels professionals de manera continuada i sistemàtica.

En aquesta línia, la visió política nacional d'esports 2010-2019 és la següent:

“To promote popular participation and sporting excellence, aimed at instilling national pride, unity and cohesion in society. To mainstream sports into our health and education policies and programmes there by enhance and promote healthy lifestyles and physical activity that contribute to the inculcation of the cherished values of fair play and team work”. (Republic of the Gambia. Ministry of youth and sports, 2010, p. 6)

Desigualtat de gènere en l'esport

Tot i que la participació de les dones en activitats esportives està augmentant, sobretot en el futbol i el bàsquet, actualment continua existint desigualtat de participació en l'esport respecte als homes.

El Ministeri de Joventut i Esports (2010), fa referència als principals obstacles que limiten la participació femenina en activitats esportives, els quals són: les normes culturals i religioses, les responsabilitats i les obligacions domèstiques. Per facilitar la participació de les dones en l'esport consideren necessari promoure el lideratge femení, és a dir, que hi hagi un augment de dones entrenadores amb dret i veu a l'hora de prendre decisions i facilitar la igualtat d'accés de les dones en l'esport, promoure la seva participació, i integrar-les dins d'associacions esportives.

L'objectiu principal del Ministeri de Joventut i Esports (2010) és potenciar la participació de tota la comunitat. Per aconseguir-ho, és necessari una bona gestió de l'esport, un govern que respongui a les necessitats de desenvolupament de l'esport i a la manca de recursos financers i humans.

Els projectes de lleure a Gàmbia

Actualment, segons el Ministeri de Joventut i Esports (2010) la participació i el desenvolupament de l'activitat esportiva té lloc a les zones urbanes de Gàmbia. Les escasses infraestructures disponibles estan ubicades a la zona de Banjul i a la Regió Occidental: estadis de bàsquet, futbol, voleibol i tenis. Els joves que provenen de les zones rurals tenen un accés limitat a les instal·lacions esportives. Aquest fet doncs, dificulta la participació en els esports d'aquests joves.

No obstant això, i tenint en compte l'escassa oferta dels programes per fer front a la manca de recursos, instal·lacions de capacitació, oportunitats de beques i incentius de carrera per les persones gambianes a l'hora d'especialitzar-se en diferents àmbits esportius, durant els últims cinc anys, el govern, amb col·laboració amb el GNOC (Comitè Olímpic Nacional de Gàmbia), han establert un programa per construir estadis en altres regions amb les instal·lacions necessàries. Consideren que l'esport és una força mobilitzadora pels joves i facilita el desenvolupament d'habilitats com el lideratge.

La investigació pel desenvolupament esportiu no existeix, no hi ha una institució que organitzi programes d'entrenament regulars, per tant, aquest factor dificulta el desenvolupament adequat de l'esport i la seva pràctica.

En aquesta línia, les Organitzacions No Governamentals (ONG) a Gàmbia juguen un paper molt important. Tal com esmenta Jones i Chant (2009), les ONG's posen gran èmfasi en diferents mesures com ara la capacitació d'habilitats, la promoció de l'educació i el treball, igualtat de gènere, a més d'introduir diversos programes de formació professional a Gàmbia, juntament

amb el govern. No obstant això, l'oferta d'educació en el lleure dels infants, especialment en les zones rurals és escassa.

A continuació hi ha exposats diferents projectes que posen èmfasi en l'educació en el lleure a Gàmbia, aquests són els següents:

En primer lloc, hi ha **Somara associació**, creada l'any 2017. Actualment, a Gàmbia, s'està duent a terme el projecte Killingbaya el qual significa "compartir objectius i caminar junts per aconseguir-ho". L'objectiu principal és donar suport als infants i adolescents dels col·lectius més vulnerables mitjançant l'esport i l'educació en valors, amb la finalitat de contribuir a una societat més igualitària, activa, solidària i inclusiva.

En la mateixa línia, **Daughters of Gambia** és una associació la qual actualment està en procés de creació formal. La seva missió és promoure el desenvolupament de les noies joves per aconseguir potenciar-les a nivell intel·lectual, físic, social i espiritual, com a individus, com a ciutadanes responsables i com a membres de la comunitat.

D'altra banda, hi ha **M'bolo Association**, creada l'any 2003, formada per immigrants de Gàmbia, senegalesos i catalans que han visitat Àfrica. Un dels principals projectes que està duent a terme és el treball amb dones d'entre 18-65 anys, especialment aquelles que no han anat mai a l'escola o l'abandonen molt aviat i volen millorar la seva qualitat de vida.

Finalment, hi ha **United Through Sport**. Aquesta és una caritat de desenvolupament esportiu internacional que es va fundar el 2009 i uneix persones de tot el món per fer esport i afrontar la desigualtat social.

3. MÈTODE

La metodologia desenvolupada en la recerca ha estat de tipus mixta. Segons Johnson i Onwuegbuzie (2004) el mètode mixt és un tipus d'estudi on l'investigador combina tècniques d'investigació, mètodes, enfocaments, conceptes o llenguatge quantitativs i qualitativs en un sol estudi. En aquest cas,

s'ha dut a terme un estudi quantitatiu a partir de la realització d'un qüestionari dirigit a infants d'entre 9-12 anys i un estudi qualitatiu mitjançant entrevistes a diferents professionals, els quals treballen i estan en contacte amb els infants.

3.1. Participants

L'estudi quantitatiu ha consistit en la realització d'un qüestionari on han participat un total de 76 infants, en concret 32 nenes i 44 nens, tots ells residents de Sifoe, un poble situat a l'extraradi d'una gran ciutat, Brikama. La mostra dels infants s'ha fet a través del mostreig accidental.

En l'estudi qualitatiu s'han realitzat entrevistes a 6 professionals que treballen i estan en contacte amb infants diàriament al poblat de Sifoe: 3 entrenadors de futbol femení, una mestra d'infantil, un metge i un director d'escola. Aquestes entrevistes han permès aproximar-se i obtenir un major coneixement en relació a l'ús de l'oci i el temps lliure dels infants de les zones rurals des d'una altra perspectiva.

Paral·lelament, i per tal d'aprofundir més en la investigació, s'han realitzat entrevistes a 2 professionals: el president de Somara associació i la presidenta de Daughters of Gambia, els quals s'han mostrat accessibles. Ambdós tenen un bagatge diferent en el temps. Somara es va crear l'any 2017 mentre que Daughters of Children es va crear al febrer del 2019 i a dia d'avui està en procés de creació formal. A més, tenen en comú el fet de donar resposta a una problemàtica real com és la manca d'activitats d'oci i temps lliure dels infants, en especial amb les noies.

3.2. Instruments

A l'hora de recollir la informació s'han utilitzat dos instruments: els qüestionaris i les entrevistes. A partir dels objectius, s'han dissenyat un seguit de preguntes, les quals han conformat el guió i l'estructura de l'entrevista i els qüestionaris.

Els qüestionaris als infants s'han basat sobretot en preguntes tancades. En algun cas al final de la pregunta s'ha afegit l'apartat "altres" on s'hi pot escriure lliurement una resposta alternativa. El qüestionari ha estat imprès i s'ha fet de forma presencial. Els temes que s'han incorporat són: l'horari escolar de l'infant,

hores dedicades a realitzar tasques domèstiques, quines són aquestes tasques, activitats realitzades durant al seu temps lliure i quines activitats troba en falta.

Quant a les entrevistes realitzades als diferents professionals que treballen amb els infants de Sifoe, s'han dissenyat les preguntes següents:

1. Quin tipus de tasques realitzes amb els infants?
2. Quines activitats realitzen els infants en el seu temps lliure?
3. Consideres que hi ha alguna mancança relacionada amb l'oci i temps lliure dels infants? En cas afirmatiu quina?
4. Quina seria la teva proposta per resoldre aquesta mancança?

En relació a l'entrevista realitzada als professionals que formen part d'una ONG, en el disseny de l'entrevista s'han incorporat preguntes obertes:

1. Què és el que et va impulsar a desenvolupar el projecte?.
2. Quins són els objectius del projecte?
3. Quin tipus de tasques realitzes amb els infants?
4. Valores positivament la intervenció del projecte?
5. Consideres que hi ha alguna mancança relacionada amb l'oci i temps lliure dels infants? En cas afirmatiu quina?

3.3.Anàlisi de dades

En l'anàlisi quantitatiu, els resultats dels qüestionaris es mostren en forma de freqüència i percentatge.

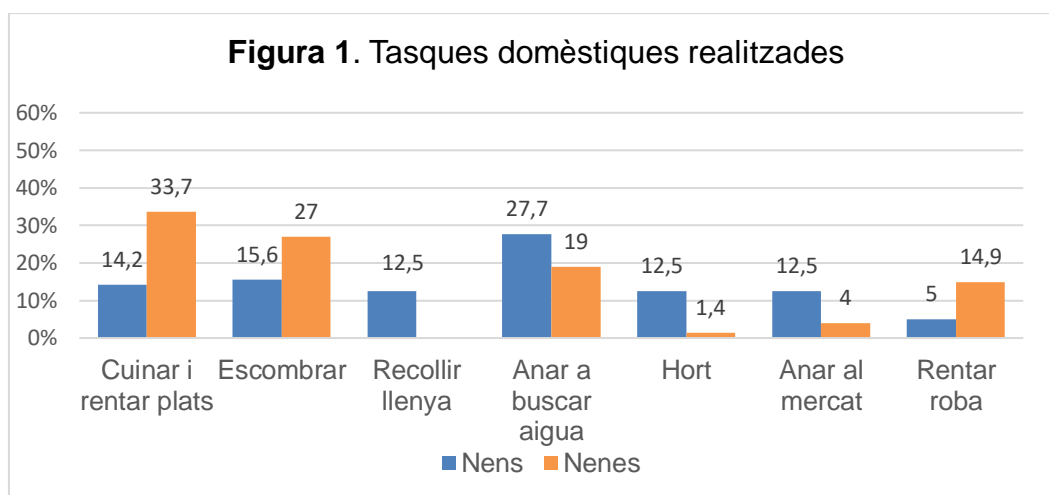
Fent referència a l'anàlisi qualitatiu, en totes les entrevistes s'ha procedit a l'enregistrament per àudio amb el previ consentiment informat dels diferents participants. Un cop enregistrades, s'han transcrit les entrevistes i classificat en 6 categories i/o temes que s'han tractat. Aquests són: temps lliure, extraescolars, educació, esport, material i tasques domèstiques.

4. ANÀLISI DE RESULTATS

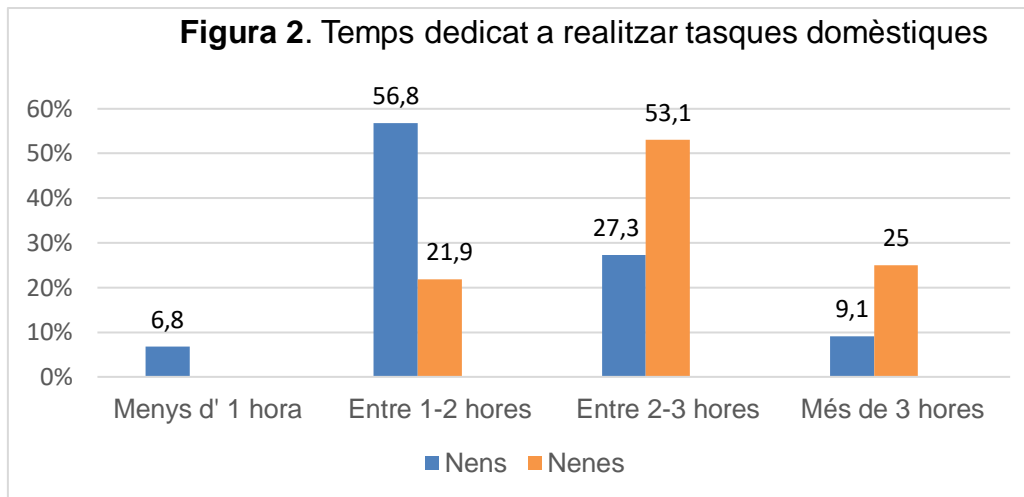
OB1. Conèixer l'ús de l'oci i el temps lliure dels infants d'entre 9-12 anys de Sifoe.

Pel que fa als resultats obtinguts dels qüestionaris s'han analitzat les tasques domèstiques que realitzen els infants de Sifoe, el temps que hi dediquen, les activitats que realitzen durant el seu temps lliure i les que troben en falta.

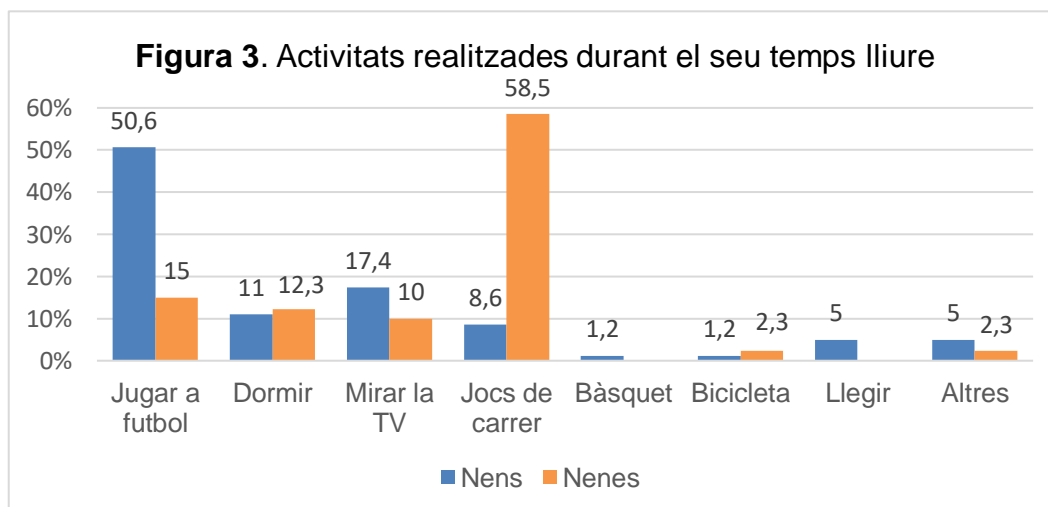
Entre els 76 casos en què consten les tasques domèstiques que realitzen els infants, tal com s'observa a la *figura 1*, la majoria de nenes (33,75%) cuinen i renten els plats a diferència dels nens, ja que la gran part (27,7%) van a buscar aigua i se'n encarreguen de cuidar l'hort i anar al mercat (12,5%).

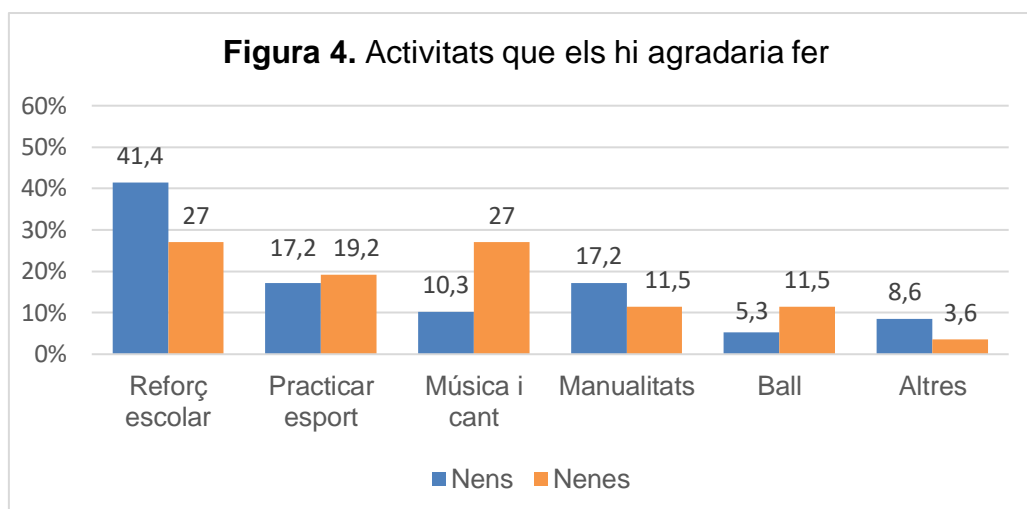
Tal com es pot observar a la *figura 2*, pel que fa la freqüència en què els infants les realitzen, la única diferència important és principalment que les nenes són qui dediquen més hores respecte als nens. La gran majoria d'aquestes (54,10%) dediquen entre 2-3 hores al dia, a diferència dels nens (56,80%) que realitzen entre 1-2 hores diàries.

En relació a les respostes que s'indiquen a la *figura 3* s'observa com un 50,6% dels nens durant el seu temps lliure juguen a futbol, a diferencia de les nenes que amb un 58,7% juguen a jocs de carrer com ara córrer, saltar o jugar a "pedra alta". Només un 2,3% realitzen altres activitats com buscar animals i fer trenes.

Finalment, a la *figura 4* s'observa com l'activitat que més els hi agradaria fer als infants durant el seu temps lliure és tenir reforç escolar amb un 41,4% els nens i un 27% les nenes.

OB2. Valorar les necessitats que els infants gaudeixin de temps lliure segons diferents perspectives.

Fent referència a l'estudi qualitatiu, en aquest apartat presento els continguts extrets de les entrevistes amb els professionals, és a dir, 3 entrenadors de futbol femení, una mestra d'infantil, un metge, el director d'una escola, el president de Somara associació i la presidenta d'M'bolo associació.

Dels resultats obtinguts a les entrevistes, s'han establert 6 categories:

Taula 1. Categories principals

Categories
Temps lliure
Extraescolars
Educació
Esport
Material
Tasques domèstiques

El temps lliure és un tema que constitueix un dels objectius específics de la investigació i ha estat present tant en els qüestionaris dels infants com en les entrevistes amb els diferents professionals.

Pel que fa a les diferents opinions i perspectives dels professionals en relació al **temps lliure**, tots ells destaquen que els infants juguen majoritàriament a futbol i jocs de carrer com per exemple córrer.

“Juguen a futbol, la gran majoria durant la nit llegeixen llibres, corren pel carrer, visiten amics, a vegades van a pescar” (Director escola primària)

“Bàsicament juguen a futbol, van a buscar aigua i la porten, van als videoclubs a veure els partits de futbol o ajuden a la família, si tenen mòbil estan amb el mòbil” (entrenador futbol femení 1)

“Es visiten entre ells...juguen al carrer entre ells durant 2-4hores del migdia” (Mestra infantil)

En aquesta línia, i tal com exposen els professionals que treballen en ONG's, hi ha una manca d'activitats relacionades amb el temps lliure dels infants especialment a nivell de poble.

“Hi ha bones iniciatives, però segueix havent-hi una necessitat increïble, sobretot a nivell de poble, vagis on vagis a les tardes, caps de setmana, els nenes i nenes estant al carrer, descalços, jugant a pedra alta, arrossegant cubs d'aigua buits com si fossin un cotxet, jugant amb una pilota rebentada, bicis sense pneumàtics, córrer, atrapar-se però res formal amb una estabilitat o solidificació per part d'una organització externa o interna que vulgui assolir quelcom real per la societat, comunitat o nanos del poble i comunitat de Gàmbia (President Somara).

“L'oci i el temps lliure és pràcticament inexistent. Sí que és veritat que en algunes comunitats hi ha acadèmies futbolístiques, a nivell de ciutat hi ha zones de ball, tallers de música... però s'acaba reduint només els que tenen diners per pagar-ho” (Presidenta Daughters of Gambia).

La categoria **d'extraescolars** complementa i està estretament lligada amb el tema del temps lliure dels infants. Somara associació i Daughters of Gambia, destaquen la importància d'oferir activitats lúdiques per solidificar els valors i afavorir al desenvolupament dels infants i la comunitat.

“El projecte esportiu Kilingbaya (tots units podem aconseguir l'objectiu), dona l'oportunitat d'oferir activitats lúdiques a les nenes de la comunitat, bàsquet, vòlei, tallers com música, ball, tot treballant valors” (President Somara).

Fent referència al tema de **l'educació**, els professionals destaquen la necessitat que els infants tinguin la oportunitat d'aprendre, la importància de tenir persones que els ajudin i que afavoreixin al seu desenvolupament i benestar donant una resposta eficaç i eficient.

“Sento que totes les dones necessiten ser educades, necessiten tenir poder, necessitem tenir valors, perquè la majoria no tenen l'oportunitat de jugar a futbol i és difícil per a elles desenvolupar els seus potencials i talents. La intenció és que podem ajudar a més de 50 noies a ser qui volen ser en termes d'educació, potenciar les seves habilitats...que s'enfrontin als seus reptes i puguin prendre decisions pel seu compte”(Presidenta Daughters of Gambia).

“Necessitem persones que vetllin per l'educació dels infants, que els ajudin a aprendre” (Metge).

En relació a **l'esport**, i tal com esmenten els professionals, el futbol és l'esport que més predomina dins la comunitat de Sifoe i Gàmbia en general. Per a molts representa motivació i passió. És per això que, tant Daughters of Gambia com Somara associació utilitzen el futbol com a eina educativa i inclusiva.

“No existeix l'esport base, no existeix el futbol base, i des de l'associació, comunitat, reunions que s'han tingut amb el coordinador d'esports, les persones d'aquí, creiem que és una manera de crear cohesió entre els infants”(President Somara).

“Vam decidir utilitzar el futbol com a excusa per aconseguir els objectius educatius i socials que treballem . És l'esport més fàcil de jugar del món, camps de futbol te'n trobes a tot arreu, perquè senzillament son 2 pals i 1 pilota, necessites molt poc material, i per altra banda, és el que més motiva al sector masculí i femení i a la comunitat on estem” (President Somara).

El material és un aspecte important a tenir en compte. Per a molts professionals, el fet de no tenir recursos i/o materials suficients dificulta la seva intervenció, l'assoliment d'objectius, i el seu marge d'acció.

“Una de les mancances principals és la falta de materials pels nens per jugar, no hi ha ordinadors ni suport tècnic” (Mestra infantil).

“Per voler aprendre han de pagar molts diners, el material és molt escàs. La majoria de noies no tenen equipació ni sabates de futbol” (entrenador futbol femení 2).

“Necessitem material, ajuda externa, recursos i persones que ens vulguin ajudar i col·laborar”(Entrenador futbol femení 3).

Finalment, l'apartat de **tasques domèstiques** es complementa amb el que he esmentat anteriorment en relació a l'oci i el temps lliure. El fet que els infants participin en tasques domèstiques els hi resta temps de descans, de joc i oportunitats laborals, especialment a les noies.

“Des dels 9-10 anys estan fent tasques domèstiques. Surten de l'escola i estan ajudant a la mare, que si cuidant el germà petit, que si omplint aigües, i els 15 anys moltes estan casades o tancades a casa, i els 18-20 anys és un estil de vida molt monòton, no hi ha oportunitats laborals de cap tipus, sinó fer les feines de casa”(President Somara).

“Aquestes noies no tenien oportunitats com aquestes. Normalment quan estan fora l'escola estarien a casa fent tasques domèstiques i de vegades treballant fora. Passa al mateix als pobles del voltant com Brikama, als nens els podeu veure al mercat treballant quan haurien de ser a casa jugant o llegint llibres, però enlloc d'això han d'anar al mercat per guanyar

diners, i això és igual a totes les comunitats”(Presidenta Daughters of Gambia).

5. DISCUSSIÓ I CONCLUSIONS

A partir de la informació extreta de les entrevistes realitzades a diferents professionals i qüestionaris als infants, podem afirmar que hi ha unes mancances i necessitats reals relacionades amb l’oci i temps lliure a Gàmbia.

Els resultats evidencien que, la majoria d’infants i especialment les nenes, estan involucrades en treballs no remunerats, és a dir, realitzen tasques domèstiques com anar a buscar aigua, preparar el menjar, rentar la roba, etc. Aquest fet coincideix amb el que destaquen Jones i Chant (2009), els joves amb baixos ingressos a Gàmbia comencen a participar en treballs no remunerats realitzant tasques domèstiques i ajudant amb l’agricultura familiar en una edat molt precoç d’entre 7 i 8 anys mentre estudien a l’escola primària. Aquest fet els hi resta temps lliure i d’oci.

D’altra banda, una de les activitats que troben en falta els infants durant el seu temps lliure és el reforç escolar, és a dir, rebre suport educatiu. Aquest fet està vinculat amb el baix nivell d’escolarització, tal com esmenta Foltz i Gajigo (2012), aquesta és molt limitada a totes les zones del país. El finançament per l’educació és considerat crític per molts joves.

Amb el treball realitzat s’ha pogut constatar que el futbol és una gran motivació per la població de Sifoe i Gàmbia en general. No obstant això, i tal com esmenta el Ministeri de Joventut i Esports (2010) la participació i el desenvolupament de l’activitat esportiva té lloc a les zones urbanes de Gàmbia, per tant, els joves que provenen de les zones rurals tenen dificultats per participar en els esports. A més, tot i que la participació de les dones en l’esport, i en concret en el futbol està augmentant, continua existint desigualtat de participació respecte als homes. El Ministeri de Joventut i Esports (2010), fa incís als principals obstacles que limiten la participació femenina en activitats esportives, els quals són: normes culturals i religioses, les responsabilitats i les obligacions domèstiques.

Cal esmentar que en aquesta recerca hi ha hagut limitacions a l'hora de trobar fonamentació teòrica en relació a l'oci i el temps lliure a Gàmbia degut a que, com ja s'ha mencionat anteriorment, aquests són pràcticament inexistents al país. Això ha dificultat l'anàlisi i l'estudi en relació a aquest tema.

Recordem que l'objectiu principal de l'article és conèixer l'oci i el temps lliure dels infants de les zones rurals de Gàmbia, posant especial atenció als infants d'entre 9-12 anys de Sifoe i a la valoració de diferents perspectives professionals en relació a les necessitats que els infants gaudeixin dels temps lliure.

S'ha pogut apreciar com l'educació en el lleure o la utilització del joc com a eina educativa és pràcticament inexistent, tant en horari escolar com extraescolar. No obstant això, hi ha un gran interès i motivació per part de la població, els diferents professionals i les institucions per impulsar l'esport, en concret el futbol a Gàmbia.

El joc i l'esport són eines molt potents per afrontar necessitats com: reduir les conductes agressives, el correcte seguiment de les normes i una solidificació dels principis i valors solidaris i comunitaris. Amb els resultats obtinguts, un 58,8% de les nenes durant el seu temps lliure juguen a jocs de carrer, com ara córrer, "pedra alta" o saltar, entre altres. Per contra, un 50,6% dels nens juguen a futbol. Tot i així, gràcies a la intervenció socioeducativa de ONG's com Somara i Daughters of Gàmbia, s'ha aconseguit reduir la desigualtat de gènere existent entre nois i noies a l'hora de practicar esport, oferint l'oportunitat a les noies de practicar esport de manera igualitària, activa i inclusiva.

Tenint en compte els resultats extrets, es pren consciència de les carències tant en l'àmbit acadèmic com extraescolar. En aquest sentit, és necessària la formació de professionals per tal d'utilitzar l'esport com a eina educativa i complementària. És aquí on ONG's com Somara, Daughters of Gambia i/o M'bolo haurien de centrar els seus esforços i intervencions, oferint eines i estratègies als professionals per tal que s'apoderin i puguin afavorir al desenvolupament i benestar dels infants, donant una resposta eficaç i eficient.

Aquesta ha de ser una via d'activació de valors i principis pel desenvolupament personal i de retorn a la comunitat.

Finalment, en aquesta recerca queda palès que a Gàmbia cal un canvi tant a nivell intern com extern. És necessari que hi hagi reformes polítiques en l'àmbit educatiu que fomentin la igualtat d'oportunitats entre els diferents gèneres i alhora cal ajuda externa tant a nivell de recursos humans com a nivell de recursos materials.

6. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- Abdourahman, O. (2010). Time poverty: A contributor to women's poverty? *Journal Statistique Africain*, 11: 16-37.
- Alberdi, I., Rodríguez, M. (2012). *El papel de la mujer en el desarrollo de África*. Serie Avances de Investigación, 79. Madrid: Fundación Carolina CEALCI.
- Ambler, C., E. Akyeampong. (2002). Leisure in African History: An Introduction, *International Journal of African Historical Studies*, 35(1): 1–16.
- Banco Mundial. (2017). *Población activa total. Organización Internacional del Trabajo, base de datos de Indicadores principales sobre el mercado laboral*. Recuperat el 10 de maig de 2019 de <https://datos.bancomundial.org/indicador/SL.TLF.TOTL.IN>
- Fotiz, J.D., Gajigo, O. (2012). Assessing the returns to education in Gambia. *Journal of African Economies*, 21:580-608.
- Government of the Gambia. (2000). *National Household Survey Poverty Report*. Department of State for Finance and Economic Affairs, Banjul.
- Johnson, B., Onwuegbuzie, A. (2004). Mixed methods research: A research paradigm whose time has come. *Educational Researcher*, 33(7), 14-26.
- Jones. GA., Chant. S. (2009). Globalising initiatives for gender equality and poverty reduction: Exploring 'failure' with reference to education and work among urban youth in The Gambia and Ghana, *Geoforum*, 40: 184-96.
- M'bolo Association. (2009). *Fandema: centro de formación y ocupación para mujeres en Tujereng*. Recuperat l'1 abril de 2019 de <http://www.m-bolo.org/es/proyectos/>
- Programa de las Naciones Unidas para el Desarrollo. (2018). *Índices e indicadores del desarrollo humano: actualización estadística de 2018*. Washignton: Communications Development Incorporated.
- Republic of the Gambia. Ministry of youth and sports. (2010). *The national sports policy 2010 – 2019*.
- Somara associació. (2017). *Kilingbaya*. Recuperat l'1 d'abril de 2019, de <https://www.somaraa.org/projecte-kilingbaya>

The Government of Gambia. (2018). *Gambia National Development Plan (2018- 2021)*.

United through Sport. (2005). *South Africa: Our Work in South Africa*. Recuperat el 28 de febrer de 2019 de: <https://www.unitedthroughsport.org>

L'article presentat es basa amb els criteris de presentació de textos basat en Revista Educació Social (RES). S'adjunten a continuació els criteris de redacció:

Criterios de presentación de textos para colaboraciones en *RES, Revista Educación Social*

- La *extensión* de los artículos será de un mínimo de 5 caras y un máximo de 20, DIN A4, letra arial, cuerpo 12, interlineado 1,5. En caso de una reseña bibliográfica, crónicas o informaciones de cursos, etc., la extensión no podrá superar una cara DIN A4, letra arial, cuerpo 10. Interlineado 1,15.
- La primera página debe incluir el **título** de la *colaboración* –breve y descriptivo-, el **nombre y lugar de trabajo de los autores/as**; un **resumen** de entre 100 y 200 palabras, en el que se indicarán ámbito, contenido, metodología, resultados y conclusiones principales; y las **palabras clave** del artículo o colaboración. Al final de la colaboración se incluirá un apartado de **bibliografía y referencias**, ordenadas alfabéticamente.
- El **resumen y las palabras claves deberán presentarse, como mínimo, en castellano e inglés** (además de en la lengua que el autor/a haya enviado la propuesta).
- Si se trata de una *reseña bibliográfica* se debe encabezar con la cita bibliográfica *completa* del documento reseñado.
- El autor *enviará el texto en un soporte digital* (disquete, pen-drive, tarjeta, etc.) o por "correo electrónico", escrito en Word o en formato compatible (odt, rtf, etc.).
- Las *tablas, imágenes, gráficos, etc.* han de ir en archivos y hojas diferentes; hay que indicar la localización en el texto. Asimismo han de ir *numerados* consecutivamente, *llevar un título breve y la fuente*.
- Se pueden (y se aconseja que así se haga) *adjuntar imágenes*, fotografías, gráficos, etc. para la edición digital-web.
- Los artículos deberán ir acompañados de los siguientes *datos*: nombre y apellidos de los autores/as, dirección, teléfono, email, fax, profesión, lugar de trabajo y datos para contactar.
- El *autor/a es responsable* de que las citas sean completas y exactas. Las citas han de seguir el siguiente esquema (basado en los formatos APA 6ª). Ejemplos:

→ **Las Citas documentadas se realizarán en texto**

- Si **NO son textuales** y hacen referencia al contexto: (Autor (apellido), fecha (año)).

- Ejemplo: (Alonso, 2006)

- Si **son textuales** y no superan las 3 líneas (30 palabras): en el mismo texto, "entrecomillada y en cursiva" (Autor (apellido), fecha (año): pág.).
 - Ejemplo:

En este espacio se produce "*la relación entre fondo y forma*"(Alonso, 2006: 72)

- Si son textuales y superan las 3 líneas (y/o 30 palabras), independientes y con bloque/tabulador + (Autor (apellido), fecha (año): pág.).

- Ejemplo:

En este espacio se produce,

"la relación entre fondo y forma de una manera circunstancial y profundada desde un acercamiento exotérico que nos lleva a plantearnos los límites de la realidad y de sus manifestaciones visuales". (Alonso, 2006: 72)

- **Todo lo citado debe ser referenciado en la bibliografía**, que se confeccionará con **sangría francesa**. Se proveerá el **doi de la fuente** siempre que esté disponible.
- *Formato de las referencias y Bibliografía* (basado en los formatos APA 6ª), desde el criterio de autor, sea este persona o institución:

Monografías, bibliografía al final del artículo

Apellido, Nombre (inicial). (fecha: año). *Título de la publicación*. Ciudad/ Lugar de publicación: Editor.

Ejemplo: García, A. (2012). *El ornitorrinco poético*. Barcelona: Planeta.
doi: 10.5231/psy.writ.2017.19042

Capítulos de libro, bibliografía al final del artículo

Apellido, Nombre (inicial); Apellido2, Nombre2 (inicial). (fecha: año). "Título del artículo". En, autor principal: Apellido, Nombre (inicial).; Apellido2, Nombre2 (inicial). (fecha: año). *Título del libro*, págs. Inicio – Final. Ciudad/ Lugar de publicación: Editor.....**Ejemplo:**

Martín, C.; Cánovas, A. (2012). "El infierno azul". En García, A. (2012). *El ornitorrinco poético*, págs. 11-22. Barcelona: Planeta. doi: 10.5231/psy.writ.2017.19042

Artículos de publicación en serie, bibliografía al final del artículo

Apellido, Nombre (inicial).; Apellido2, Nombre2 (inicial). (fecha: año). "Título del artículo". En *Título de la publicación*. núm. o volumen, págs. Inicio -. Final. Ciudad/ Lugar de publicación: Editor.**Ejemplo:**

Martín, C.; Cánovas, A. (2012). "El infierno azul". En *Revista de poesía*, vol. 1, núm. 1, págs. 11-22. Barcelona: Planeta.

Recursos en línea (páginas web, etc.)

Nombre de la página o recurso [en línea]. <dirección URL>. [fecha de consulta].....**Ejemplo:**

Constitución Española [en línea].
<<http://www.boe.es/boe/dias/1978/12/29/pdfs/A29313-29424.pdf>>. [10 de junio de 2012].

- **¡MUY IMPORTANTE!** En cualquiera de los casos: artículos, reseñas, etc., así como de las imágenes que el autor o autores envíen para su publicación, **deberá autorizarse su edición, publicación, reproducción, etc., por escrito a RES, por parte del autor/a o autores.**
- La coordinación del consejo de redacción **emitirá, a petición de los/las autores/as, certificados de publicación de las colaboraciones.**

* *Enviar, en formato digital, a: res@eduso.net*

